

Ortopedi ve travmatolojide Internet uygulamaları: Türkiye’de ortopedistlerin Internet kullanım özellikleri ve Turk_Orthopod elektronik tartışma listesi

Orthopaedic and trauma surgery resources on the Internet: Internet using profile of the Turkish orthopaedic surgeons and the turk_orthopod electronic mailing list

Mehmet ARAZI, M. İ. Safa KAPICIOĞLU

Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı

Internet teknolojisinin gelişimine paralel olarak, ortopedi ve travmatoloji ile ilgili web sayfalarının sayısı da hızla artmıştır. Türkiye’deki ortopedistlerin de Internete olan ilgisi artmıştır. Türk ortopedistlerin internet üzerinde iletişimlerini kolaylaştırmak ve etkinleştirmek amacıyla, internet üzerinde “turk_orthopod” adında, Türkçe elektronik tartışma grubu oluşturuldu. Bu derlemede, ortopedi ve travmatoloji ile ilgili olarak Internet ortamındaki son gelişmeler ve kaliteli kaynaklar gözden geçirilmiş ve “turk_orthopod”un kurulum amaçları ve kullanım özellikleri tanıtılmıştır.

Anahtar sözcükler: Internet; ortopedi; travmatoloji.

With the evolution of the Internet technology the number of web pages providing specialist information in orthopaedic and trauma surgery has increased rapidly. There is growing interest in Internet among Turkish orthopaedic surgeons. The “turk_orthopod,” organized as an Internet-based electronic mailing list for Turkish orthopaedic and trauma surgeons aims to provide easy and effective communication. In this review, recent advances in this area and high quality on-line biomedical resources are presented and the main purposes of “turk_orthopod” are introduced.

Key words: Internet; orthopedics; traumatology.

Günümüzde internet teknolojisi ve elektronik haberleşme her geçen gün yeni gelişmelere sahne olmaktadır. Hemen her alanda etkisini gösteren bu ilerlemeler, akademik bilgiye ulaşılması, birimler ve insanlar arasında bilginin aktarılması ve çok sayıda kişi tarafından kısa sürede paylaşılmasında da etkisini göstermiştir. Internete olan bu ilgi, Internet kullanıcılarının (İK) sayısının hergeçen gün hızla artmasını sağlamıştır.

Amerikan Ortopedik Cerrahlar Derneği’nin (AAOS) Mart 2000’de yapılan son toplantısında, ortopedide Internet kullanımını değişik yönleri ile tartışıldı.^[1] Bu

toplantıda Amerikan toplumunun halen üçte birinin İK olduğu, 2001 yılı sonunda ise bu oranın nüfusun yarısına ulaşacağı bildirilmiştir. Böylece, daha çok sayıda hasta Internet üzerinden sağlık durumları ile ilgili bilgiyi arar hale geleceklerdir. Yine aynı toplantıda, hastaların önemli bir kısmının doktorlarını seçerken web sayfalarının tavsiyelerini dikkate aldıkları ve ayrıca hastaların %42’sinin, sağlık durumlarını doktorları ile, e-posta yolu ile görüştükleri bildirilmiştir.

Internetin doktorlar arasında kullanımı da diğer kullanıcılardan farklı değildir. İngiltere’de pratisyen hekimlerin Internet kullanma profilini araştırmak

amacıyla, İnternet üzerinden bir anket çalışması yapılmıştır.^[2] Toplam 36000 pratisyen hekimden 5400'ü (%15) ankete cevap vermiş; bunların %81'inin son bir ay içinde en az bir kez İnternete bağlandıkları belirlenmiştir. İnternet aracılığıyla dünyanın her köşesinden, her türlü bilgiye çok kısa sürede zahmetsizce ulaşmak mümkün olmaktadır. İnternetteki bu gelişmeler ortopedi ve travmatoloji alanını da etkilemiş, ortopedi ile ilgili çok sayıda web sayfası ve organizasyonların düzenlenmesine de neden olmuştur.^[2-7]

Ortopedi ile ilgili web sayfalarının sayısının her geçen gün hızla artması beraberinde bazı sorunları da getirmektedir. Zira bu sayfaların çoğunluğu içeriği bilimsel yönden zayıf, hızlı bir şekilde hazırlanmış amatör sayfalardır. Böyle olunca İnternetteki bilginin kalite kontrolü gereksinimi doğmuştur,^[1,5,8-11] "Health on the Net Foundation" (HON: <http://www.hon.ch/>) ve "Organising Medical Networked Information" (OMNI: <http://omni.ac.uk/agec/agec.html>), web üzerinde bu amaçla organize edilmiş kuruluşlardır. Bu kuruluşların değerlendirmesinden geçen ve faydalı medikal bilgi içerdiği belirlenen siteler HON logosu içerirler ve bunlar kaynak olarak gösterilir. İnternette akademik bilgi tararken ya da gezinti yaparken faydalı kaynaklarda araştırma yapmak, gereksiz zaman kayıplarını önleyecektir.^[12,13] Ortopedi ve travmatoloji ile ilgili kaliteli web sayfalarının belli başlıları, Ek 1' de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Türk ortopedistlerinin İnternet kullanımı

Ülkemizde de İnternet kullanımı hızla artmaktadır. 10-23 Nisan 2000 tarihleri arasında üçüncü kez yapılan "İnternet Haftası"nda, halen dünyada 300 milyon civarında İK olduğu, 80 milyon civarında İnternete bağlı bilgisayar ve yaklaşık 13 milyon civarında web sayfası olduğu, Mustafa Akgül tarafından bildirilmiştir (<http://Internethaftasi.org.tr/akgul-2000.html>). Aynı toplantıda, Türkiye'de ise yaklaşık 1.5 milyon civarında İK, 100 bin civarında bilgisayar, 10-12 bin civarında web sayfası olduğu bildirilmiştir.

Ülkemizde ortopedi ve travmatoloji alanında çalışan hekimlerin, İnternet kullanım özelliklerini saptamak amacıyla bir anket çalışması düzenledik. Bu amaçla, hazırlanan kısa anket formunda, katılımcılara ünvan ve çalışma yerleri, bilgisayar ve İnternet kullanıp kullanmadıkları, e-posta adreslerinin olup olmadığı ve e-posta kullanma sıklıkları, İnterneti

kullanma amaçları, İnternete bağlanma sıklıkları, ortopedi ile ilgili bir tartışma listesine abone olup olmadıkları, sıklıkla ziyaret edilen dokuz ortopedik sayfa ile ülkemizde yayımlanan ortopedi dergilerinden dördünün web sayfalarından (Ek:1, VI. Türkçe ortopedi sayfaları) haberdar olup olmadıkları soruldu.

Kasım 1999'da yapılan XVI. Milli Türk Ortopedi ve Travmatoloji Kongresi'nde, anket formlarının dağıtılması ve ayrıca e-posta adresi mevcut ortopedistlere formun e-posta ile gönderilerek, cevaplanan formların toplanması ile 162 cevap elde edildi. Bilgisayar ya da İnternet kullanmadığını belirten, 18 katılımcı çalışma dışı bırakıldı. Kalan 144 katılımcı, İnternet kullanıcılar (İK) olarak adlandırıldı ve bu katılımcıların verileri değerlendirildi.

Anket formlarının değerlendirilmesinde, İK'ların 62'sinin uzman (%43), 58'inin asistan (%40), 12'sinin yardımcı doçent (%8), yedisinin doçent (%5) ve beşinin profesör (%4) doktor oldukları görüldü. İnternet kullanıcılarının işyerlerine göre dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir. İnternet kullanıcılarının büyük çoğunluğu (108, %75) son bir ay içinde, en az bir kez İnternete bağlanmışlardı; 100'ünün (%70) bir e-posta adresi vardı ve yine 125'i (%87) haftada üçten az olmakla birlikte, e-posta alıp göndermekteydi. İnternet kullanıcılarının sadece 14'ü (%10) ortopedi ile ilgili bir tartışma listesine aboneydi. "İnterneti en

Tablo 1. İnternet kullanan ortopedistlerin çalışma yerlerine göre dağılımları

	Sayı	Yüzde
Üniversite hastanesi	54	38
Devlet hastanesi	38	26
Sağlık Bakanlığı eğitim hastanesi	25	17
SSK hastanesi	24	17
Özel hastane	3	2
<i>Toplam</i>	<i>144</i>	<i>100</i>

Tablo 2. İnternet kullanan ortopedistlerin İnterneti kullanma nedenleri

	Sayı	Yüzde
Akademik bilgi tarama	65	45
Gezinti	35	24
E-posta	23	16
Sohbet	12	8
Alışveriş	6	4
Kendi çalışmalarını tanıtmak	3	2

sık kullanma nedeniniz hangisidir?” sorusunu, İK’ların önemli bir bölümü (%45) akademik bilgi tarama olarak cevaplandırdı (Tablo 2). Grubun yaklaşık tümünün, ortopedi ile ilgili sorulan dokuz web sayfasından, üçten fazla siteyi ziyaret etmediği görüldü. Yine İK’ların bir kısmının (76, %53) yurtdışında yayınlanan ortopedi dergilerinin web sayfalarını ziyaret etmedikleri saptandı.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, çalışmaya katılan toplam 162 kişiden 144’ünün (~%90) İnterneti kullandıkları ortaya çıkmıştır. Katılımcı sayısının çok yüksek olmaması nedeniyle, gerçek durum hakkında sonuç çıkarmak yanıltıcı olabilir. Ancak yine de, bu verilerle kullanıcı profili hakkında fikir sahibi olunması mümkündür.

İnternet kullanıcılarının en sık İnternet kullanma nedenleri akademik bilgi tarama, gezinti ve e-posta hizmetleri olarak belirlendi (Tablo 2). Yine İK’ların büyük kısmının İnternetteki ortopedi sayfalarının çoğundan, bir kısmının da yurtdışındaki ortopedi dergilerinin web sayfalarından haberdar olmadıkları görüldü. Çalışmaya katılan İK’ların büyük bir kısmının (%70) e-posta adresi olmasına rağmen yaklaşık %13’ünün haftada üçten fazla e-posta alıp gönderdiği, %10’unun ortopedi ile ilgili bir tartışma listesine abone olduğu belirlendi.

Ortopedi ve travmatoloji ile ilgili elektronik tartışma listeleri

İnternet ortamının ortopedi ve travmatoloji ile ilgili sağladığı hizmetlerden en önemlilerinden biri elektronik tartışma listeleridir.^[2,14-16] Bu listeler, İnternet ve elektronik posta hizmetinin sağladığı, çok yönlü bir haberleşme sistemleridir. Listeye gönderilen e-posta mesajları, tüm üyelerin e-posta adreslerine otomatik olarak ulaşmakta; dileyen üyeler bu postaya cevap yazabilmekte ve bu cevap yine e-posta aracılığıyla tüm üyelere ulaşmaktadır. Tüm bu işlemler dakikalar, hatta saniyeler içinde gerçekleşmektedir. Sonuç olarak, sanal bir tartışma ortamı kurulmuş olmaktadır. Tartışma gruplarında değişik konular ve sorunlu olgu örnekleri ele alınmakta, aynı zamanda yeni gelişmeler kullanıcılara duyurulmaktadır.

Dünya genelinde yaygın ve aktif olarak kullanılan en geniş ortopedik tartışma grubu İngiltere’de oluşturulan, “Orthopod”dur.^[2,16] Orthopod, İnternet ortamındaki biyomedikal bilginin kalite kontrolünü

yapan HON ve OMNI gibi kuruluşlar tarafından nitelikli bir medikal kaynak olarak onaylanmıştır. Orthopod’un halen dünyanın değişik ülkelerinden 747 üyesi mevcut olup, mesaj gelme oranı yaklaşık 8 mesaj/gün kadardır (<http://www.mailbase.ac.uk/cgi-bin/stats?orthopod>). Bu listeye üye olmak için, mailbase@mailbase.ac.uk adresine <join ortopod ad soyad> şeklinde bir e-posta göndermek gerekmektedir. Ülkemizden 16 kadar üye vardır, ancak bu sayı oldukça azdır. Orthopod ile ilgili olarak yapılması planlanan önemli değişiklikler Ek 2’de verilmiştir.

Uluslararası düzeyde aktif olarak kullanılan diğer bir tartışma listesi, Amerika’dan OTA (Orthopaedic Trauma Association) tarafından düzenlenen ve daha çok iskelet sistemi travmasıyla ilgilenenlere hitap eden OTA tartışma listesidir (<http://www.aaos.org/wordhtml/ota-info.htm>).

Bu tartışma listelerinde dünya genelinden katılan çok sayıda üye, İnternet ortamında bilimsel ve profesyonel seviyede değişik konuları tartışmakta; ilginç olgulara akademik seviyede ortak çözümler bulmaya çalışmaktadır. Yine pek çok ülkede, ortopedistlerin kendi dillerini konuştukları milli elektronik listeler oluşturulmuştur. Bunlara örnek olarak, Benelux ülkelerinin “Benelux” (<http://www.belgianorthoweb.be/newsgroup.htm>) ve Hindistan’da “IndiaOrth” (<http://www.indiaorth.org/orth/index.htm>) tartışma listeleri örnek olarak verilebilir.

Türk_Orthopod elektronik tartışma listesi

Yaptığımız anket çalışmasına katılım oranı yüksek olmamakla birlikte, ülkemizdeki ortopedik cerrahların İnternete ilgisinin daha yüksek olduğunu düşünüyoruz. Ancak katılımcıların ortopedi ile ilgili sayfaların çoğunluğunu tanımadığı ve elektronik tartışma listelerine az sayıda kişinin abone olduğu görülmektedir. Bu bulgular ışığında, bilginin paylaşılması ve eğitim kalitesinin artırılması amacıyla, ülkemizde Türkçe bir tartışma listesinin oluşturulması ve aktif olarak işletilmesi bilimsel bir gereksinimdir. Bu amaçla, özellikle Dr. Feza Korkusuz’un da katkıları ile, İnternet üzerinde bir elektronik ortopedi tartışma grubu oluşturduk (<http://www.egroups.com/group/turk-orthopod>). Grubun adı Türk_Orthopod (liste İnternet üzerinde olduğu için adında türkçe karakter olması sorun yaratıyordu) olup, halen aralarında değerli hocalarımızın, öğretim üyeler-

Tablo 3. Turk_orthopod elektronik tartışma listesi web adresleri üye olma ve mesaj gönderme özellikleri

Web adresi (URL*)	http://www.egroups.com/group/turk_orthopod
Üye olmak için	turk_orthopod-subscribe@egroups.com adresine boş bir e-posta göndermeniz yeterlidir
Mesaj göndermek için	turk_orthopod@egroups.com
Yardım ve her türlü sorun halinde	turk_orthopod-owner@egroups.com ya da marazi@selcuk.edu.tr adreslerine e-posta gönderilebilir.

*URL: Uniform Resource Locator

rinin, ortopedi ve travmatoloji uzmanı ve eğitim kadrosundaki meslektaşlarımızın katıldığı 100'ü aşkın üyesi vardır. Kurulduğu 31 Mart 2000 tarihinden günümüze toplam 77 mesaj gönderilmiştir. Tablo 3'te listeye üye olma ve mesaj gönderme adresleri verilmiştir.

Tartışma listesinin temel amaçları

- Türkçe konuşan ortopedistlerin Internet üzerinde görüşmelerini sağlamak.
- Bilginin, ağ üzerinden kısa sürede çok sayıda kişi arasında paylaşılmasını sağlamak.
- Seçkin ve güncel konularda ağ üzerinde tartışma ortamının açılması; yeni kongre, kurs ve toplantıların meslektaşlarımıza kısa sürede duyurulması.
- Internet ortamında ortopedi ve travmatoloji ile uğraşan meslektaşlarımız arasında akademik ve yüksek kaliteli bir tartışma ortamını sağlamak.
- Ortopedi ile ilgili Internet hizmetlerinin meslektaşlarımıza duyurulması.
- Konusunda ustalaşmış meslektaşlarımız ile üyelerin Internet üzerinde canlı (online) görüşmelerinin sağlanması.
- Meslektaşlarımızın değişik konulardaki tecrübelerinin paylaşılması, yurtiçi ve yurtdışında yayınlanmış olan çalışmaların üyelere ulaştırılması, özellikle ulaşılmaması oldukça güç olan, yerli kaynaklara ulaşmanın kolaylaştırılması.

Özet olarak, Internette ortopedi ve travmatoloji ile ilgili önemli gelişmeler olmaktadır. Internetin hasta bakımında, doktorlara ve hastalara nasıl bir faydası olacağı henüz net olarak ortaya konmamış olmasına karşılık,^[2,5,17] özellikle mezuniyet sonrası eğitimde bir süreklilik getirmesi açısından tartışma gruplarının

faydalı olacağı düşünülebilir. Bu yolla Türk ortopedi camiasında iletişimin hızlanması, kaliteli tartışma ortamlarının oluşturulması ve katılımcıları bilimsel yarar sağlaması en büyük dileğimiz ve amacımızdır. Bu çalışmanın etkinliği, katılımcı sayısının artması, üyelerin aktif olarak tartışma ortamına girmeleri ile mümkün olacaktır.

Kaynaklar

1. Oliver CW. Maximizing the Internet in your orthopaedic practice. American Academy of Orthopaedic Surgeons Annual Meeting; 2000 March 15-19; Orlando, Florida. Available from URL: http://www.medscape.com/medscape/cno/2000/AAOS/Story.cfm?story_id=1118.
2. Oliver CW. Trauma and orthopaedic surgery on the Internet. J Bone Joint Surg [Br] 1999;81:3-6.
3. Arazi M. Internette ortopedi ve travmatoloji ile ilgili hizmetler [Mektup]. Artroplastisi Artroskopik Cerrahi Dergisi 2000;11:114-115. URL: <http://msnhomepages.talkcity.com/RightWay/arazim/letter.htm>
4. Arazi M, Kapıcıoğlu MİS. Internet ve ortopedi-travmatoloji. Hacettepe Ortopedi Dergisi 1999;9:112-7. URL: <http://msnhomepages.talkcity.com/RightWay/arazim/makale.htm>
5. Golladay GJ, Kirschenbaum IH, Matthews LS, Biermann JS. Internet resources for orthopaedic surgeons. J Bone Joint Surg [Am] 1998;80:1525-32.
6. Bilgel N. Internet ve tıp. Bursa: Güneş & Nobel Kitabevi; 1997.
7. LaPorte RE, Marler E, Akazawa S, Sauer F, Gamboa C, Shenton C, et al. The death of biomedical journals. BMJ 1995;310:1387-90.
8. Silberg WM, Lundberg GD, Musacchio RA. Assessing, controlling, and assuring the quality of medical information on the Internet: Caveant lector et viewor--Let the reader and viewer beware. JAMA 1997;277:1244-5.
9. Branfoot T, Oliver CW. A review of the quality of trauma protocols on the Internet. Injury 1999;30:1-7.
10. McKinley J, Cattermole H, Oliver CW. The quality of surgical information on the Internet. J R Coll Surg Edinb 1999;44:265-8.
11. Clough JFM, Van Der Bauwhede JAJ, Oliver CW. Orthogate: the rationale for an Internet gateway site in orthopaedics [Poster Number PAclough0546]. On-line Proceedings of the 5th Internet World Congress on Biomedical Sciences '98 at McMaster University, Canada. 1998 December 7-16. Available from URL: http://www.mcmaster.ca/inabis98/biomededu/clough_0546/index.html

12. Oliver CW, Auld J. A snapshot of orthopaedic internet quality (Orthopaedic Product News Online Edition). October 1999. Available from URL: <http://www.opnews.co.uk/ole/archives/articles/oct.nov99/items.html#top>
13. Oliver CW. How to avoid drowning in e-mail. American Academy of Orthopaedic Surgeons Bulletin. April 1999;47(2). Available from URL: <http://www.aaos.org/wordhtml/bulletin/apr99/fline7.htm>

14. McLauchlan GJ, Cadogan M, Oliver CW. Assessment of an electronic mailing list for orthopaedic and trauma surgery. J R Coll Surg Edinb 1999;44:36-9.
15. Ndukwe AU, Eaton C, Oliver CW. The Mailbase hand surgery electronic mailing list. J Hand Surg [Br] 1999; 24:145-7.
16. Oliver CW. The orthopod e-mail list. Efort Bulletin 1998;9:7-8.
17. Kinzinger HJ, Van Der Bauwhede J. The future of orthopaedics on the internet. Efort Bulletin 1998;9:8-9.

EK 1. Ortopedi ve travmatoloji ile ilgili belli başlı web sayfalarının URL adresleri

Sayfa adı	Açıklama	URL
I. Temel siteler: (Yüksek kaliteli, sürekli güncellenen ve çok sayıda köprüyü içeren sayfalar)		
American Academy of Orthopaedic Surgeons	Toplantılardaki bildirilerin özetleri, kurslar.	http://www.aaos.org
Medscape Orthopaedics	Çok faydalı bir sayfa, sürekli güncelleniyor, ücretsiz abone olmak mümkün	http://www.medscape.com
Orthopaedic Web Links (OWL)	Dünya ortopedisinin Internetteki ana giriş kapısı	http://owl.orthogate.org/
Orthogate	OWL ile birlikte giriş kapısı,	http://www.orthogate.org
Orthopaedic Trauma Association	Tartışma listesi yüksek derecede akademik	http://www.ota.org
British Orthopaedic Association	Internetteki en iyi ortopedi sayfalarından biri	http://www.boa.ac.uk
Department Of Orthopaedics University of Edinburgh	İçeriği oldukça zengin	http://www.orthopaedic.ed.ac.uk
AO-ASIF	Son kurslar, araştırma ve fellow başvuru bilgileri	http://www.ao-asif.ch
Belgian Orthoweb	Belçika ortopedisinin Internete ana giriş kapısı	http://www.belgianorthoweb.be
Egyptian Orthopaedic Association	Mısır'dan iyi bir sayfa	http://www.eoa.org.eg/
Internet Society of Orthopaedics and Trauma Surgery (ISOST)	Internet kullanan ortopedistler derneği,	http://www.isost.org
Orthopaedics, Medmark Trauma	Pek çok köprü mevcut Ortopedik travma	http://members.iworld.net/medmark/os/ http://www.trauma.org/
II. Ortopedi ve travmatoloji ve ilgili branş dergileri: (Doğrudan ortopedi ile ilgili dergiler ve diğer tüm süreli yayınlar, ana sayfaları, yazarlara bilgi, adresleri, amaçları ve bazılarında tam metin alma imkanı)		
Journal of Bone and Joint Surgery [Br]	Şimdilik sadece özet almak mümkün	http://www.jbjs.org.uk/
Journal of Bone and Joint Surgery [Am]	Ücretsiz içindekiler ve özetler, 1996'dan bu yana tam metin, (sadece basılı forma abone olanlara)	http://jbjs.kfinder.com/

Sayfa adı	Açıklama	URL
Clinical Orthopaedics	Ücretsiz içindikiler ve özetler, 1998 dan bu yana tam metin, (sadece basılı forma abone olanlara)	http://www.corronline.com/
Spine	Ücretsiz içindikiler ve özetler, Tam metin, (sadece basılı forma abone olanlara)	http://www.spinejournal.com/
Ortopedik dergilerin listesi	–	http://www.orthoworld.com/education/journals.htm
Highwire Press	500 civarında derginin adresleri	http://highwire.stanford.edu/top/journals.dtl
Journal of the Southern Orthopaedic Association	Ücretsiz tam metin	http://orthopedics.medscape.com/SMA/JSOA/public/JSOA-journal.html
The Joint Letter	-	http://news.medscape.com/LWW/JL/public//JL-journal.html
Medscape Orthopaedics & Sports Medicine	Ücretsiz tam metin	http://orthopedics.medscape.com/Medscape/OrthoSportsMed/journal/public/mos.journal.html ,
Tıbbi dergilerin yazım kuralları	–	http://www.mco.edu/lib/instr/libinsta.html

III. Ortopedi ve Travmatoloji ve ilgili online kitaplar ve elektronik dergiler: (Doğrudan ortopedi ile ilgili dergiler ve diğer tüm süreli yayınlar, ana sayfaları, yazarlara bilgi, adresleri, amaçları ve bazılarında tam metin alma imkanı)

Wheless' Textbook of Orthopaedics	Bir ortopedi kitabı, köprülerle aktif kullanmak mümkün	http://wheless.belgianorthoweb.be/med.htm
Eatonhand	El cerrahisi ile ilgili	http://www.eatonhand.com
Electronic Textbook of Orthopaedics	Genel ortopedi ile ilgili	http://www.worldortho.com/database/etext/
WorldOrtho	Ortopedi ders notları	http://www.worldortho.com/database/lectures/lecture1.html
Internet Journal of Orthopedic Surgery and Related Subjects	Elektronik dergi, ücretsiz tam metin	http://www.rz.uni-duesseldorf.de/WWW/MedFak/Orthopaedie/journal/
The Electronic Journal of Hand Surgery	Elektronik dergi	http://www.leeds.ac.uk/handsurgery/ejhome.htm
The Electronic Journal of Orthopaedics	Elektronik dergi	http://www.ejo.org

IV. Ortopedi ve Travmatoloji ve ilgili elektronik tartışma listeleri: (Genel ortopedi ve alt dallarla ilgili İnternet ortamında organize edilen tartışma grupları)

Ortopedi ile ilgili elektronik tartışma listeleri	–	http://www.orthogate.org/maillist.htm
Orthopod	Genel ortopedi elektronik tartışma listesi	http://www.orthopaedic.ed.ac.uk/orthopod.htm

Sayfa adı	Açıklama	URL
Orthopaedic Trauma Association (OTA)	İskelet sistemi travması	http://www.aaos.org/wordhtml/ota_info.htm
Skolyoz	Değişik yönleri ile skolyoz	http://www.ai.mit.edu/extra/scoliosis/scoliosis.html#subscription
Spinex	Spinal cerrahi	http://www.sirius.com/~farwood/SpineRx.html
Rheumadoc	Her yönüyle romatoloji	Rheumadoc-subscribe@onelist.com
ASAMI SPOT	İlizarov kullanıcılarının tartışma listesi (Portekizce)	http://www.egroups.com/list/asamispot/info.html

V. Özel arama motorları ve medline sayfaları:

Orthosearch	Ortopediye özel tarama motoru	http://www.orthosearch.com
Orthotraining	Ortopediye özel tarama motoru	http://www.orthotraining.com
OrthoGuide	Ortopediye özel internet ve medline taraması	http://www.orthoguide.com/ortho/
Pub Med	Medline taraması	http://www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed/
Advanced PubMed	Medline taraması	http://www4.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed/medline.html
Entrez PubMed	Yeni medline taraması	http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi
Infotrieve -Free Medline	Medline taraması	http://www.infotrieve.com/
MedNets	–	http://www.internets.com/mednets/index.html
AAOS OnlineLibrary	Bildiri ve bülten yazıları	http://www.aaos.org/wordhtml/library.htm

VI. Türkçe Ortopedi sayfaları:

Acta Orthopaedica et Traumatologica Turcica dergisi	Özetler ve içindekiler listesi	http://www.aott.org.tr/
Artroplasti ve Artroskopik Cerrahi Dergisi	İngilizce yayınlar tam metin, arama motoru çok faydalı	http://arthroplasty-arthroscopy.mc.metu.edu.tr
Hacettepe Ortopedi Dergisi	Son iki yıldan itibaren, makaleler şekiller ile birlikte tam metin	http://www.journals.hacettepe.edu.tr/ortopedi/
J Turkish Spinal Surgery	Özetler ve içindekiler listesi	http://www.jturkspinesurg.com/
Rekonstruktif Mikrocerrahi Derneği	–	http://www.turkmicro.org/index.htm
İlizarov	İlizarov cerrahisi ile ilgili ustaca hazırlanmış bir sayfa ingilizce olarak da izlenebilir	http://www.ilizarov.com

Sayfa adı	Açıklama	URL
Türk Ortopedi-Net	-	http://www.turk-ortopedi.net/
Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı web sayfası	Özellikle İlizarov cerrahisi kurslarının notlarına ulaşılması mümkün	http://lokman.cu.edu.tr/orthopaedics/index.htm
VII. Diğer sayfalar:		
Altavista Translations	İngilizceden diğer dillere ya da diğerlerinden İngilizceye çeviri imkanı (Türkçe yok)	http://babelfish.altavista.digital.com/cgi-bin/translate?
ORCID	Ortopedide nadir görülen durumlar, Siz de kendi ilginç vakalarınızı nette yayımlayabilirsiniz	http://anaheim.isost.org/orcid/default.htm
Orthopaedic Patient Education Supersite	Ortopedik hastaların eğitimine yönelik bilgi sayfası	http://www.sechrest.com/mmg/reflib/
Image Bank	Hasta kaynaklı veya başka eğitim amaçlı görüntülerin webde kaydedilebileceği sayfa,	http://www.imagelib.telemed.co.uk/default.htm
GICD	Spinal cerrahi vaka takdimleri, akademik kalitesi oldukça yüksek bir sayfa	http://www.gicd.org/casestud.htm
Maîtrise Orthopédique	Fransa'dan iyi düzenlenmiş bir sayfa, İngilizce ve Fransızca,	http://www.maitrise-orthop.com/corpusmaitri/index-us.html
Eradius	Radius alt uç kırıklarının tedavisi ile ilgili ustaca hazırlanmış bir sayfa,	http://www.eradius.com
El cerrahisinin 8. dünya kongresi	IFSSH 2001-İstanbul	http://www.turkhand.org/
Orthopaedic Product News	Yeni çıkan implant ve cerrahi enstrümanlar	http://www.opnews.co.uk/
Orthogate Patient Information	-	http://patient.orthogate.org/
Pan Arabian Orthopaedics	Dergilerinde İngilizce tam metin makaleler mevcut	http://www.paoa.net/
Canadian Orthopaedic Association	-	http://www.coa-aco.org/

EK 2. Temmuz 2000 içerisinde çalıştırılması planlanmış olan ortopedi ve travmatoloji elektronik listelerinin yeni adresleri ve üye olma özellikleri

Tartışma listesi	Listeye mesaj göndermek için	Üye olmak için ^(*)
Orthopod	Orthopod@orthogate.com	Orthopod-subscribe@orthogate.com
Hand	Hand@orthogate.com	Hand-subscribe@orthogate.com
Sports Medicine	Sports@orthogate.com	Sports-subscribe@orthogate.com
Spine	Spine@orthogate.com	Spine-subscribe@orthogate.com
Arthroplasty	Arthroplasty@orthogate.com	Arthroplasty-subscribe@orthogate.com

^(*) Üye olmak için liste adresine konu kısmı ve mesaj kısmı boş olan bir e-posta göndermeniz yeterlidir.

ISOST (The Internet Society of Orthopaedic Surgery and Trauma) kurucularından Dr. Randale C. Sechrest'in (<http://www.sechrest.com>) 27 Haziran 2000 tarihinde Orthopod listesine gönderdiği mesajda, Temmuz 2000'den itibaren Orthopod listesinin tamamen ISOST'un kontrolü altında ve Amerika'dan idame ettirmeye başlanacağını ve adreslerin yeniden değişeceğini bildirmiştir.

Daha ayrıntılı bilgi için web adresi: <http://www.mailbase.ac.uk/lists/orthopod/2000-06/0237.html>